

DATOS IDENTIFICATIVOS

Psicología: Fundamentos psicológicos da intervención temperá

Materia	Psicología: Fundamentos psicológicos da intervención temperá			
Código	P02G110V01304			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Alvarez Lires, Francisco Javier			
Profesorado	Alvarez Lires, Francisco Javier			
Correo-e	xabieral@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia inclúe competencias básicas para o futuro exercicio profesional do/a Mestre/a de Educación Infantil e competencias máis instrumentais, especialmente relacionadas coa detección, prevención e intervención temperá en dificultades de aprendizaxe e trastornos do desenvolvemento.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicológicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
C3	Coñecer os fundamentos de atención temprana.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
D7	Resolución de problemas
D9	Traballo en equipo
D15	Aprendizaxe autónoma

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión.	A1 A2 A4	B6	C4	D7
Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantil. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia	A2	B8	C3 C4	D15
Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	A1 A2	B11	C8	D7
Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias	A1 A2 A4	B10	C8	D7
Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas no alumnado	A2	B11	C3	D9 D15

Contidos

Tema	
Marcos teórico-conceptuais da intervención temperá	1. Historia da atención temperá 2. Conceptualización da atención temperá 3. A natureza do desenvolvemento humano 4. Determinantes do desenvolvemento
Ámbitos da intervención temperá	1 Trastornos do desenvolvemento cognitivo 2 Trastornos do desenvolvemento da linguaxe 3 Trastornos da expresión somática 4 Trastornos emocionais 5 Trastornos da regulación e o comportamento 6 Trastornos da relación e a comunicación.
Procedimentos de avaliación psicoeducativa no ámbito da intervención temperá	1.Exploración do recién nacido 2.Escalas de observación para os diferentes trastornos.
Procedimentos de intervención temperá baseados en procesos cognitivos	1. Prevención.Factores de risco neonatal 2. Intervención na familia 3. Intervención específica nas diferentes patologías.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	48.5	46	94.5
Resolución de problemas	3	26	29
Prácticum, Practicas externas e clínicas	1	25.5	26.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalizar cada traballo o grupo que o realizou explicará brevemente ao resto dos grupos . A elaboración do traballo, será supervisada en todo momento polo profesor, ben directamente na aula, mediante tutoría ou por medios informáticos - Exposición de contidos e discusión guiada. - Traballo dirixido polo profesor/a. - Técnicas grupais participativas. - Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos. - Probas escritas. - Actividade autónoma do alumnado
Resolución de problemas	Resolución de problemas relacionados coas dificultades de aprendizaxe que o alumnado debe resolver de maneira autónoma
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Documentación dos traballos realizados

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Traballo tutelado	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalázar cada traballo o grupo que o realizou explicarao brevemente ao resto dos grupos . A elaboración do traballo, será supervisada en todo momento polo profesor, ben directamente na aula, mediante tutoría ou por medios informáticos Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido po lo profesor/a. - Técnicas grupais participativas. - Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos. - Probas escritas. - Actividade autónoma do alumnado
Resolución de problemas	Resolución de problemas relacionados coa materia que o alumnado debe resolver de maneira autónoma
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Documentación dos traballos realizados

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalizar cada traballo o grupo que o realizou explicarao brevemente ao resto dos grupos. A elaboración do traballo será supervisada en todo momento polo profesor, ben directamente na aula, mediante tutoría ou por medios informáticos	40	A1	B6 B8 B10 B11	D7 D15	
Resolución de problemas	Resposta eficaz a situacións problema expostas en relación ao desenvolvemento e intervención temperá en base a distintas metodoloxías e sistemas de actuación educativa	40	A1 A2 A4	B6 B8 B10 B11	D7 D15	
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Elaboración dun documento por parte do alumnado no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. O alumnado debe describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento dos datos	20	A2 A4	B6 B8 B10	C3 C4	D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN EN 1ª CONVOCATORIA:

Para poder acollerse **á avaliación continua** a través de actividades na aula virtual é preciso asistir ás aulas nun 80% do tempo presencial cun aproveitamento idóneo.

Os documentos e arquivos dos traballos e tarefas do curso serán dispostos, en tempo e forma segundo os prazos programados, por cada alumna e cada alumno no seu espazo persoal respectivo no aula virtual do curso, en formatos de código aberto ou de visores libres.

Para obter unha avaliación positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto nas sesións presenciais, xa que se valorará como condición imprescindible que o aproveitamento e a participación sexan acomodadas. A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.

O estudantado que non cumpra cos requirimentos para poder acollerse á avaliación continua deberá optar pola **avaliación global**. Esta levará a cabo mediante a realización dun exame teórico/práctico na data e hora que se establece no apartado de organización académica da páxina web da facultade.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

AVALIACION 2ª CONVOCATORIA

O alumnado que se puido acoller ao sistema de avaliación continua na primeira convocatoria, poderá optar por realizar as actividades pendentes de avaliación positiva ou pola realización dun exame. Gardaranse as cualificacións positivas alcanzadas na primeira convocatoria, que se promediarán coas obtidas nesta, de acordo coas porcentaxes indicadas anteriormente. Devandito alumnado tamén poderá optar por realizar dun exame teórico-práctico.

O alumnado que non poda acollerse á avaliación continua, asistente terá que realizar a avaliación global da materia

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ARANDA, R (coord.), **Atención Temprana en educación Infantil**, 1ª ed., Wolters Kluwer, 2008

PERPIÑÁN, S., **Atención Temprana y Familia**, 1ª ed., Narcea, 2009

BUCETA CANCELA, M.J., **Manual de Atención Temprana**, 1ª ed., Síntesis, 2011

López Cassá, E. (coord.), **Educación emocional. Programa para 3-6 años**, 5ª ed., Wolters Kluwer, 2010

VIDAL LUCENA, M. (coord.), **Estimulación temprana de 0 a 6 años(I)**, 1ª ed., CEPE, 2007

VIDAL LUCENA, M. (coord.), **Estimulación temprana de 0 a 6 años (II)**, 1ª ed., CEPE, 2008

Arandam E. Rosalía (Coordinadora), **Atención temprana en educación infantil**, 1ª ed., Wolters Kluwer España, S.A., 2008

Bibliografía Complementaria

MILLA, M. J; MULAS, F. (Coords.), **Atención Temprana**, 1ª ed., Promolibro, 2005

ALABART SALUDES, M.A., **Educación emocional y familia**, 1ª ed., Graó, 2016

ALONSO, J.R.; ALONSO, I., **¿El cerebro nace o se hace?**, 1ª ed., EMSE EDAPP S.L., 2018

GARCÍA SÁNCHEZ, I.(coord.), **Intervención Psicopedagógica en los trastornos del desarrollo**, 6ª ed., Pirámide, 2009

ORÓN SEMPER,J.V., **Neuropsicología de las emociones**, 1ªed., PIRÁMIDE, 2019

PALACIOS, J.; MARCHESI, A.; COLL, C. [comp.-], **Desarrollo Psicológico y Educación (tomos I, II,III).**, 1ª ed.renovada, Alianza, 2001

PALOU VICENS, S., **Sentir y crecer. El crecimiento emocional en la infancia**, 4ª reimpresión, GRAÓ, 2010

PAPALIA, D.E., WENDKOS, S, DUSKIN,R., **Desarrollo humano**, 9ª ed., McGraw Hill, 2005

PEÑAFIEL PUERTO, et al, **El niño en desarrollo**, 1ª ed., Ediciones del Laberinto, 2001

Sanchidrián,c; Ruiz, J. (coords.), **Historia y perspectiva actual de la educación infantil**, 1ª ed., Graó, 2010

SECADAS MARCOS, F., **El primer año de la vida del niño**, 1ª ed., CEPE, 2008

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Psicología: Identificación, prevención e tratamiento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta/P02G110V01402